

Sygn. akt II UK 81/17

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku D. Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z wniosku D. Ś. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O. o ustalenie ustawodawstwa właściwego – oddalił apelację wnioskodawczyni od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z 16 grudnia 2015 r., sygn. akt V U [...], oddalającego odwołanie D. Ś. od decyzji organu rentowego z 21 września 2015 r., w której organ rentowy ustalił dla niej od 1 marca 2015 r., jako właściwe, ustawodawstwo polskie.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawczyni zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona oraz, że zachodzi nieważność postępowania.

W ocenie autorki skargi nieprawidłowa była ocena Sądu II instancji, iż przeprowadzone przez polskie organy rentowe postępowanie było realizacją zapisów przepisów o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy. Sąd II instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż właściwym dla wnioskodawczynie ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowody potwierdził, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności tj. brak marginalnego charakteru pracy wnioskodawczynie. Sąd II instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, że organ słowacki nie wniósł żadnych zastrzeżeń, nie bacząc na to, że tryb postępowania organu polskiego był niezgodny z art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Brak przeprowadzenia prawidłowej procedury przez organ rentowy określonej w art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego w związku z art. 16 ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia wykonawczego w zakresie ustalenia przez organ tymczasowego ustawodawstwa słowackiego zamiast polskiego, spowodował, że Sąd Apelacyjny błędnie wywnioskował, że organ rentowy wykonał prawidłowo wszystkie czynności celem ustalenia właściwego ustawodawstwa.

W ocenie autorki skargi w postępowaniu sądowym pominięto udział słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego, a Sąd drugiej instancji nie dostrzegł, że w ten sposób doszło do nieważności postępowania sądowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawczynie nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że zachodzi nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

W ocenie Sądu Najwyższego nie ma w sprawie nieważności postępowania, mogącej wynikać z pozbawienia możliwości obrony swoich praw przez pracodawcę słowackiego, którą skarga utożsamia z bezpodstawnym – w jej ocenie – niewezwaniem tego pracodawcy jako zainteresowanego w sprawie (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W wyroku z dnia 25 listopada 2016 r., I UK 370/15 – LEX nr 2166375, Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawie o ustalenie właściwego ustawodawstwa, wynikającej z aspektu marginalnego charakteru pracy za granicą, Sąd nie jest zobligowany do zawiadamiania na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. jako zainteresowanego zagranicznego pracodawcy. Wynik toczącej się sprawy, nie dotyczy bowiem bezpośrednio praw i obowiązków zagranicznego pracodawcy. Ocena, czy praca wykonywana w jednym z państw unijnych miała charakter marginalny należy do kompetencji dwu (lub więcej) właściwych instytucji ubezpieczeniowych, które powinny dojść do konsensusu w takiej sprawie, także osiągniętego w drodze koncyliacji. Dopiero prawomocna decyzja instytucji ubezpieczeniowej określa państwo wypłaty świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz może (ale nie musi) wpływać na kwestię opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę podziela przedstawiony wyżej pogląd.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06,

LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autorka rozpatrywanej skargi, w próbie wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej, skupia się na twierdzeniach, że polski organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego ze słowacką

instytucją ubezpieczeniową. Takie twierdzenia nie uwzględniają w swojej ocenie stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny przedstawianej kwestii. Tymczasem Sąd Apelacyjny w [...] w uzasadnieniu swojego wyroku szczegółowo przedstawił, że organ rentowy, kwestionujący istnienie tytułu ubezpieczenia wnioskodawczynie na Słowacji, przeprowadził stosowne postępowanie w oparciu o art. 16 ust. 4 i art. 5 rozporządzenia wykonawczego, nawiązując stosowną współpracę z organem słowackim. Na podstawie informacji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej określił tymczasowo właściwe ustawodawstwo dla wnioskodawczynie od 1 marca 2015 r., tj. ustawodawstwo polskie, z uwagi że w Polsce prowadzi działalność, a praca najemna wykonywana w Słowacji ma charakter marginalny. Organ rentowy w trybie art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego doręczył słowackiej instytucji ubezpieczeniowej ww. decyzję tymczasową. Wobec tego od tej chwili biegł termin dwóch miesięcy, w którym słowacka instytucja ubezpieczeniowa mogła wyrazić sprzeciw, co do ustalonego w decyzji tymczasowej ustawodawstwa właściwego dla wnioskodawczynie. Wobec braku sprzeciwu słowackiej instytucji ubezpieczeniowej tymczasowe określenie ustawodawstwa stało się ostateczne i w konsekwencji organ rentowy słusznie w decyzji z 30 kwietnia 2014 r. stwierdził, że dla wnioskodawczynie od 1 marca 2013 r. jako właściwe jest ustawodawstwo polskie.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.